

El filòleg llegint a l'enterrament del seu pare, l'advocat, polític i escriptor Pere Coromines. / ÀLBUM COROMINES

Un retrat de família de l'any 1911. / A.C.

Joan Coromines amb la seva dona, Bàrbara de Haro, 1950. / A.C.

Amb el seu col·laborador Joseph Gulsoy, l'any 1993. / A.C.

La guerra

Un cop acabada la seva formació acadèmica, Pompeu Fabra l'incorpora a les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans i, a més, fa de professor a la Universitat de Barcelona, que sempre considerarà la seva universitat. L'esclat de la Guerra Civil (1936-1939) el troba a Madrid fent gestions acadèmiques i participa en la reducció dels facciosos atrinxerats. Poc després torna a Barcelona i intenta recuperar una certa normalitat. L'estiu de 1938 va ser mobilitzat i destinat a la Secció d'Informació de l'Estat Major. El 7 de febrer traspasa la frontera amb destinació al camp de refugiats de Sant Cebrià de Rosselló. Poc després és a París amb la dona, Bàrbara de Haro, amb qui s'havia casat feia poc més

d'un any, els pares i els germans. Troia s'havia perdut.

Mitja vida d'exili

Joan Coromines trobà feina en una petita i nova universitat argentina. Es tractava de la Universidad Nacional de Cuyo, situada als peus dels Andes argentins, lluny de tot arreu. Treballador incansable, s'havia proposat enllestir en un temps rècord una obra descomunal: la redacció en solitari d'un diccionari etimològic de la llengua castellana elaborat amb criteris científics, obra que no existia, mentre somiava poder tornar i fer el de la seva llengua. Entremig, però, té temps d'editar des de l'Argentina la *Miscel·lània Fabra* (1944), que la guerra havia impedit que es publicués a Barcelona. Gràcies a una beca

de la Fundació Guggenheim, a finals de 1945 abandona l'Argentina per instal·lar-se a Nova York, poc després a Chicago, contractat per la prestigiosa University of Chicago. Va ser en aquesta ciutat on enllestí el *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana* (1954-1957)—refós més tard en el *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico* (1980-1991)—, que li donà una fama i un prestigi internacionals dins el món de la filologia romànica.

Fins l'any 1952 Coromines no tornà a trepitjar terra catalana. Quan ho féu va ser per ocu-

par la butaca de la Secció Filològica de l'IEC que Fabra havia deixat lliure amb la seva mort.

Amb l'IEC, les relacions van patir alts i baixos, segurament perquè Coromines esperava massa—mentre que d'altres n'esperaven massa poc—d'aquesta corporació acadèmica que la dictadura franquista havia condemnat a les catacumbes. A partir d'aquell any, Coromines va poder

concentrar la docència i passar mig any a Catalunya, on va continuar les seves enquestes etimològiques i les seves recerques iniciades abans de la guerra per al seu diccionari etimològic ca-

Les xiruques van ser una de les eines fonamentals de Coromines en les seves excursions de recerca lingüística per tot el territori català. / S.G.